

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยมีลำดับขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,582 คน จากโรงเรียนในสังกัด
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 142 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgam, 1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 310 คน จากนั้นดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยแยกตามขนาดโรงเรียนดังตาราง

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	ประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ขนาดเล็ก	73	439	86
ขนาดกลาง	59	724	142
ขนาดใหญ่	10	419	82
รวมทั้งสิ้น	142	1,582	310

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับเพศ ขนาดสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม และประสบการณ์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบสอบถามภาวะผู้นำของศึกษาธิการจังหวัด (ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม, 2538, หน้า 378-385 อ้างถึงใน ประเสริฐ แก้วประทีป, 2549, หน้า 52) ซึ่งแปลมาจากแบบสอบถาม สำหรับผู้ประเมิน (Multifactor leadership questionnaire form rater) หรือ MLQ สร้างโดยเบส และอวอลิโอ (Bass & Avolio, 1991, p. 19) เพื่อสอบถามครูผู้สอนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 อันดับประกอบด้วย ภาวะผู้นำ 8 ด้าน คือ การเป็นผู้สร้างบารมี (Charisma) การเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational motivation) การเป็นผู้สร้างการกระตุ้นเชิงปัญญา (Intellectual stimulation) และผู้สร้างการคำนึงถึงเอกบุคคล (Transactional leadership) และวิธภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน (Transactional leadership) และภาวะผู้นำแบบตามสบาย (Laissez-fair-leadership)

ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จากเอกสารทั้งในและต่างประเทศ เพื่อร่างแบบสอบถาม

2. นำแบบสอบถามปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การหาคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้า แยกเป็นการหาความเที่ยงตรง (Validity) การทดสอบค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และความเชื่อมั่น (Reliability)

1. ความเที่ยงตรง (Validity) การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นดำเนินการดังนี้

1.1 เสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นต่ออาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ตรวจสอบแก้ไขเพื่อความถูกต้อง

1.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ตรวจสอบความเที่ยงตรง ความถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนและเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ อันประกอบด้วย

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สฎายุ ชีระวนิชตระกูล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำศูนย์ นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

- ดร.ณัฐกฤตา งามมีฤทธิ์ อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและวัดผลทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

- นายวรพล สังขะวิไล ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดล่าง (บวรวิทยายน ๓)

1.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอต่อประธาน และคณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเป็นขั้นตอนสุดท้ายก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และความเชื่อมั่น (Reliability) การหาค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1.1 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว เสนอประธานและกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try out) กับข้าราชการครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน

1.2 นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) เป็นรายข้อ โดยวิธีการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ยรายข้อกับค่าเฉลี่ยรวม (Item-total correlation) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation Coefficient) ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .25 - .85 ซึ่งเป็นค่าอำนาจจำแนกรายข้อที่ยอมรับได้ และนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ผลการวิเคราะห์พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97

1.3 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดการข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือรับรองจากศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูผู้สอนในการเก็บข้อมูล ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

2. จัดส่งแบบสอบถามจำนวน 310 ฉบับ ไปยังข้าราชการครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อตอบแบบสอบถาม โดยที่ผู้วิจัยเป็นผู้รับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ปรากฏว่าได้แบบสอบถามคืนจำนวน 310 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์

4. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าน้ำหนักของคะแนนแต่ละข้อและบันทึกลงในระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป

5. นำผลการคำนวณวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การให้คะแนนแบบสอบถามและการแปลความหมายคะแนนที่กำหนดไว้เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ทั้ง 3 แบบ 8 ด้าน จำนวน 60 ข้อ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการแยกวิเคราะห์ ดังนี้

1. ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ
2. ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 จำนวนค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อและแต่ละองค์ประกอบของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละท่านแล้วคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของแบบสอบถามแต่ละด้าน เพื่อทราบความคิดของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1

การแปลความหมายของคะแนนผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ค่าคะแนนเฉลี่ยของคำตอบตามแนวของบุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2545, หน้า 23-24) และแปลความหมายของค่าคะแนนดังนี้

- ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก
 ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อย
 ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเข้เขต 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 ของข้าราชการครูผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกัน โดยการทดสอบค่าที (t -test)
3. เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 ของข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยการทดสอบค่าที (t -test)
4. เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 ของข้าราชการครูที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกันโดยการทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)